

III. DIDACTICĂ, METODICĂ ȘI MANAGEMENT EDUCAȚIONAL

IMPORTANȚA MIJLOACELOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT ÎN PROCESUL DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE A ISTORIEI

Constanțiu DINULESCU*

THE IMPORTANCE OF THE DIDACTIC MEANS IN THE PROCESS OF TEACHING-LEARNING-ASSESSING HISTORY (Abstract)

Modern audio-visual means represent a key feature in teaching historic notions, as substitutes of reality, which allow a better perception of the past, because they contain data, phenoms and information, which can be revealed in their natural state.

At the same time, the didactic means trigger students` interest for knowledge and polarize their attention to what is important or essential, stimulating their capacity, understanding and investigation and communicating a great amount of information with efficiency.

Key-words: didactic movies, visual means, audio means, computer, History laboratory, school`s musem, library.

1. Considerații privind utilitatea mijloacelor didactice în procesul de predare – învățare - evaluare a istoriei

Noțiunea de mijloace audio-vizuale a apărut în Statele Unite ale Americii la începutul anilor `30, ca o reacție la dezvoltarea și perfecționarea tehnicilor electronice de înregistrare și redare a informațiilor de natură audio-vizuală. Această noțiune s-a format de la substantivul „mijloace” (în lb. engleză, *mijloc de comunicare* sau *media*), căruia i s-a adăugat adjectivul „audio-vizual”, care desemnează un complex nou de instruire și educare¹.

---

* Conf.univ.dr., Departamentul de Istorie și Relații Internaționale, Universitatea din Craiova, Președintele Filialei Dolj a Societății de Științe Istorice din România.

¹ Teodor Mucica, Minodora Perovici, Ioan Cerghit, *Mijloace audio-vizuale în studiul istoriei*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1979, p. 13.

În privința definirii *conceptului de mijloace de învățământ* există mai multe puncte de vedere. Astfel, o serie de pedagogi britanici atribuie conceptului un conținut foarte larg, în sensul că includ alături de tehnicile moderne și materialele folosite în învățământul tradițional. În același timp, mai mulți pedagogi francezi consideră mijloacele audio-vizuale drept „un ansamblu de procedee electrice și electronice de reproducere și de difuzare a imaginilor și sunetelor utilizate pentru o recepție colectivă sau individuală organizată”². În viziunea unui alt pedagog francez, Henri Pieron, sub denumirea de mijloace audio-vizuale „sunt reunite toate procedeele de educație și de informație bazate pe descoperirile moderne de reproducere a imaginilor și sunetelor”³.

Un alt punct de vedere este exprimat de coordonatorii *Dicționarului enciclopedic de pedagogie modernă*⁴, editat în Franța, care precizează, că mijloacele audio-vizuale reprezintă „ansamblul instrumentelor sau aparatelor destinate să faciliteze comunicarea mesajului, fie la emiterea lui, fie la receptarea acestuia”.

Conform *Dicționarului de pedagogie contemporană*⁵, întâlnim următoarea explicație a mijloacelor audio-vizuale: „reprezintă denumirea generică, convențională dată materialului intuitiv și instalațiilor sau aparatelor mecanice, electrice, electromagnetice, cu ajutorul cărora se obțin sunete și imagini folosite în procesul didactic”.

După cum se poate observa, există diverse definiții ale noțiunii de mijloace didactice sau audio-vizuale, însă, de reținut, ar fi faptul că acestea sunt materiale sau instrumente, care stochează și redau informații cu caracter general sau de specialitate, într-o lecție. În acest scop, sunt utilizate aparate și instrumente corespunzătoare unor procedee optice, mecanice și electronice.

În definirea conceptului de mijloace didactice, trebuie să se țină seama de anumite repere, cum ar fi acela privitor la informația stocată pe un dispozitiv (peliculă, bandă magnetică, CD, DVD etc.), care nu poate fi transmisă decât folosind o aparatură corespunzătoare. Un alt aspect caracteristic acestor mijloace ar fi acela că echipamentele audio-vizuale, precum și cele tehnice, alcătuiesc un tot unitar, cu funcționalitate precisă în cadrul procesului instructiv-educativ⁶. Fără aceste echipamente, mijloacele devin inutile și fără o funcționalitate reală.

Analizând elementele menționate anterior, putem defini mijloacele didactice ca fiind ansamblul tuturor materialelor purtătoare de informații și al echipamentelor aferente, prin intermediul cărora se asigură transmiterea unor cunoștințe, deprinderi, abilități și care asigură perceperea sunetelor și a imaginilor, individual sau în colectiv, pe cale auditivă, vizuală sau pe ambele căi concomitent, transferându-se astfel, materiale informaționale de la emițător (cadrul didactic) la receptor (elevii).

---

² Henri Dieuzeide, *Les techniques audio-visuelles*, Paris, Presses Universitaires de France, 1963, p. 4.

³ Henri Pieron, *Vocabulaire de la psychologie*, Paris, 1968, p. 40.

⁴ *** , *Dictionnaire encyclopedique de pedagogie moderne*, Paris, p. 36.

⁵ *** , *Dicționar de pedagogie contemporană*, București, Editura Enciclopedică, 1969, p. 174.

⁶ Teodor Mucica, Minodora Perovici, Ioan Cerghit, *op. cit.*, p. 14.

Aplicarea la clasă a unor strategii didactice moderne nu se mai poate realiza, la ora actuală, fără utilizarea mijloacelor audio-vizuale. Locul și rolul mijloacelor de acest tip în cadrul unei activități didactice se justifică, numai dacă acestea aduc ceva nou și original față de alte mijloace folosite în învățământul tradițional, având rolul de a soluționa diversele probleme ale procesului educativ, cum ar fi: înlesnirea și grăbirea procesului de conceptualizare sau de elaborare a noțiunilor științifice, declanșarea anumitor stări și trăiri emoționale etc. Devine evident faptul că, atunci când profesorul poate obține aceleași rezultate cu creta și tabla sau cu alte mijloace educaționale, utilizarea mijloacelor audio-vizuale nu se mai justifică⁷. Cu toate acestea, ar fi de menționat câteva caracteristici ale mijloacelor audio-vizuale, pentru a ne putea familiariza cu aspectele ce țin de creșterea eficienței actului educațional, prin aplicarea unor strategii didactice moderne.

O primă caracteristică ar fi aceea că, mijloacele audio-vizuale contribuie la realizarea, pe un plan superior, a *principiului intuiției*. Aceste mijloace se constituie într-un punct de plecare în asigurarea bazei perceptive, în cunoașterea obiectelor, fenomenelor și a evenimentelor istorice. Prin intermediul acestor mijloace sunt supuse observației, diferite procese și fenomene istorice, așezări omenești din vremuri antice, arme și scene de luptă, unelte, costume de epocă, podoabe, monumente istorice, opere de artă, legate de anumite evenimente istorice, domnitori, conducători și personalități marcante ale istoriei naționale și universale. În același timp, mijloacele audio-vizuale aduc în cabinetul de istorie, obiecte și fenomene depărtate în spațiu și timp, care nu se întâlnesc în mod obișnuit. Anumite mijloace, cum sunt filmul didactic, emisiunile de radio și televiziune, reușesc să exploreze spațiul, anulând eventualele distanțe. Prin intermediul acestora, elevii aflați în cabinet, parcurg spații enorme pentru a se familiariza, spre exemplu, cu viața unui popor și a obiceiurilor sale, într-un anumit moment istoric.

O altă caracteristică, pe care o evocă utilizarea mijloacelor audio-vizuale este cea a *explorării temporale*, adică a reconstituirii și a prezentării evenimentelor și fenomenelor care s-au petrecut cu foarte mult timp în urmă. Ele reconstituie atmosfera unei epoci, a unor evenimente și fapte remarcabile. De subliniat ar fi și acele trăsături ale filmului didactic, de a reda numite fenomene ireversibile, care s-au desfășurat la un anumit moment în istorie⁸. Prin mișcare, considerată a fi principala însușire a filmului didactic, imaginile reușesc să reproducă, să simuleze sau să creeze iluzia realității.

În opinia pedagogului Ioan Cerghit, „dincolo de *funcția intuitivă* propriuzisă, situată la nivelul actului perceptiv, există și un alt nivel la care se pot utiliza tehnicile audio-vizuale, cel al *abstractizării*, al *constituirii conceptelor*, al *înțelegerii esenței lucrurilor și fenomenelor*”⁹.

---

⁷ *Ibidem*, pp. 14-16; Neculai Dumitru, *Puncte de vedere privind elaborarea și utilizarea schemei lecției la tablă în procesul predării-învățării-evaluării la istorie*, în „Studii și Articole de Istorie”, LXXIX, 2012, pp. 118-134.

⁸ Teodor Mucica, Minodora Perovici, Ioan Cerghit, *op. cit.*, p. 17.

⁹ Ioan Cerghit, *Tehnici moderne de instruire (curs teoretic și practic)*, Centrul de multiplicare al Universității din București, 1974, p. 37.

2. Clasificarea mijloacelor de învățământ

În ultimii ani, datorită dezvoltării științelor educaționale și a rezultatelor obținute de practica pedagogică, datorită dezvoltării tehnologiilor, cu precădere a celei informaționale s-a putut determina evoluția acestor mijloace de învățământ.

Marea diversitate a mijloacelor de învățământ face să existe mai multe criterii de clasificare¹⁰ și anume: după proveniența lor; după natura lor; după funcția pe care o îndeplinesc; în funcție de analizatorul solicitat în recepționarea mesajului didactico-educativ.

În cadrul unui învățământ de tip modern, pentru clasificarea mijloacelor de învățământ vom adopta criteriul prezenței sau absenței mesajului didactic, distingându-se astfel, două categorii:

a) mijloace de învățământ care includ mesaj sau informație didactică

În acest caz, mesajul didactic este compus atât din informații, cât și din acțiuni obiectuale. Mijloacele didactice din această categorie redau sau reproduc anumite trăsături, caracteristici, însușiri ale obiectelor și fenomenelor reale. După conținutul mesajului didactic, din această categorie fac parte:

- mijloacele didactice sub formă de modele materiale didactice, care reduc în formă naturală obiectele și fenomenele realității, cum este cazul colecțiilor de documente;
- mijloacele didactice sub formă de materiale grafice și figurative: planșe, imagini, tablouri, tabele etc.
- mijloace tehnice audio-vizuale, în componența cărora regăsim totalitatea instrumentelor electrice și electromecanice, de reproducere și de difuzare a imaginilor și sunetelor, folosite în școală, pentru o receptare colectivă sau individuală organizată.

Avantajul mijloacelor tehnice de instruire constă în „vizualizarea”, materializarea și studierea unor conținuturi complexe, abstracte, greu sesizabile, greu accesibile percepției directe.

b) mijloace de învățământ care facilitează transmiterea mesajelor sau a informațiilor didactice

Din această categorie fac parte mijloacele care sunt folosite pentru transmiterea unei game largi de mesaje: dispozitive automate, tabla magnetică etc. Aceste mijloace înlesnesc transmiterea mesajelor didactice, în cadrul activităților realizate¹¹.

O altă clasificare poate fi și următoarea¹²:

1. Pentru comunicarea informației istorice:

- a) *pe cale vizuală*: diapozitive, diafilme, folii transparente, documente istorice, tablouri, fotografii și ilustrații, hărți și atlase, documente de istorie locală,

¹⁰ Un criteriu obiectiv, de clasificare a mijloacelor didactice este cel propus de Mariana Marinescu, în lucrarea sa intitulată *Tendențe și orientări în didactica modernă*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2007, p. 55.

¹¹ *Ibidem*, pp. 55-56.

¹² Constanțiu Dinulescu, *Didactica istoriei*, Craiova, Editura Universitaria, 2009, pp. 124-126.

manualul de istorie, beletristică inspirată din faptele istorice, schema lecției la tablă;

- b) *pe cale auditivă*: banda magnetică, discul, CD-ul sau DVD-ul și emisiunea radiofonică;
- c) *pe cale audio-vizuală*: filme didactice, montaje audio-vizuale, emisiunea de televiziune etc.

2. *Pentru obținerea informației istorice*:

- a) *obiecte arheologice*: unelte de muncă, obiecte casnice, arme, podoabe, monede etc.
- b) *modele*: machete și mulaje;

3. *Pentru verificarea și consolidarea informației*: setul cu texte programate, hărți de contur.

4. *Pentru raționalizarea timpului în lecție*: ștampile și șabloane.

5. *Pentru transmiterea și recepționarea informației*: diaproiectoare, epiproiectoare, casetofoane, televizoare, magnetofone, calculatoare, magnetoscoape și video-casetofoane.

3. Funcțiile pedagogice ale mijloacelor didactice utilizate în predarea-învățarea istoriei

Pentru a putea utiliza cu maximă eficiență mijloacele didactice în cadrul unei strategii elaborate, se cer a fi cunoscute și respectate anumite funcții pedagogice ale acestora.

a) *Funcția de comunicare a informațiilor cu caracter istoric*

Mijloacele de învățământ folosite în predarea-învățarea conținuturilor istorice, transmit informații despre fapte, fenomene istorice, evenimente, evoluții, concepte, noțiuni etc. Cu ajutorul acestora, elevii aprofundează, cu ușurință, cunoștințele istorice și își consolidează sistemul de noțiuni, concepte, judecăți, despre cauzele evenimentelor istorice, evoluția acestora sau consecințele lor. Dintre mijloacele de comunicare a informațiilor istorice, pot fi menționate mijloacele audio-vizuale, care asigură, în proporție de 30-60%, reținerea mesajului vizual, cu o diferențiere cuprinsă între 20% pentru mesajul vizual și 30% pentru mesajele auditive.

Pentru comunicarea informației cu caracter istoric pot fi folosite: diapozitive, diafilme, montaje audio-vizuale, filme didactice, emisiuni TV etc. Prin intermediul mijloacelor de comunicare a informației, elevii obțin date concrete, deoarece cu ajutorul acestora, profesorul prezintă studii de caz sau situații problemă, care pot fi analizate în clasă¹³.

b) *Funcția de substituie* se referă la faptul că mijloacele didactice substituie realitatea istorică, într-o manieră ce le este caracteristică¹⁴. Prin imagini, modele etc., acestea asigură observarea în grup, oferă posibilitatea elevului de a analiza realitatea substituită, de a cerceta spațiul istoric sau cauzele care au generat diverse

---

¹³ Ștefan Păun, *Didactica istoriei*, București, Editura Corint, 2007, pp. 99-100.

¹⁴ *Ibidem*, p. 100.

evenimente. În acest fel, mijloacele de comunicare de tip audio-vizual cresc interesul pentru reconstituirea unor fapte sau evenimente din trecut. Cele mai utilizate mijloace de acest tip sunt: filmele cu caracter istoric sau diapozitivele cu momente și evenimente istorice.

c) *Funcția stimulativă* evidențiază rolul mijloacelor didactice în provocarea și dezvoltarea suportului motivațional al educabilului pentru problemele studiate. Unele mijloace educaționale folosite corespunzător și corelate adecvat cu metodele didactice sunt capabile să trezească interesul și curiozitatea elevului pentru conținutul informațional ce urmează a fi abordat în cadrul procesului de învățământ¹⁵. Profesorului de istorie îi revine rolul de a prezenta într-un mod atrăgător, captivant, tema avută în dezbateri, în cadrul lecției de istorie. În acest sens, profesorul poate prezenta anumite imagini ale construcțiilor din Grecia antică sau a celor realizate în perioada Renașterii artistice.

d) *Funcția formativă* se valorifică în predarea-învățarea istoriei, prin capacitatea mijloacelor audio-vizuale de a stimula analiza, sinteza sau comparația. Prin prezentarea unei proiecții istorice se activează atenția, curiozitatea, interesul de a cunoaște, formează diferite convingeri despre anumite repere istorice.

e) *Funcția ergonomică* se referă la capacitatea mijloacelor didactice de a transmite un volum mare de informații într-o perioadă scurtă de timp. Diversificarea utilizării mijloacelor în activitatea la clasă, oferă profesorului de istorie cadrul necesar unor activități eficiente, cu valențe educative deosebite¹⁶, raționalizând astfel, eforturile de învățare ale elevilor.

f) *Funcția estetică* constă în faptul că, prin mijloace didactice specifice, se dezvoltă capacitatea elevilor de a înțelege și aprecia estetic realitatea obiectivă¹⁷.

g) *Funcția de evaluare* este evidențiată de posibilitatea utilizării mijloacelor didactice în actul de învățare. Utilizarea mijloacelor didactice în procesul de evaluare constituie un factor de bază pentru diminuarea erorilor de evaluare și, în consecință, pentru eficientizarea procesului instructiv-educativ¹⁸. Astfel, profesorul de istorie poate obține informații referitoare la rezultatele instruirii, a cunoștințelor acumulate de către elevi, precum și a capacităților, abilităților și deprinderilor dobândite de aceștia. Mijloacele audio-vizuale, în special, pot fi cele care să creeze situații problemă, în care elevii sunt angrenați în mod activ, pentru a identifica și compara diversele fenomene istorice.

4. Fundamentele studiului istoriei în școală cu ajutorul mijloacelor didactice

a) Fundamente psiho-pedagogice

Utilizarea sistematică a mijloacelor didactice în cadrul predării-învățării istoriei în școală aduce, în mod clar, o serie de transformări în ansamblul situațiilor

---

¹⁵ Marian D. Ilie, *Elemente de pedagogie generală, teoria curriculum-ului și teoria instruirii*, Timișoara, Editura Mirton, 2005, p. 168.

¹⁶ Ștefan Păun, *op. cit.*, p.100.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ Marian D. Ilie, *op. cit.*, p. 168.

psiho-pedagogice, ce caracterizează studierea realităților istorice. Situațiile în care sunt puși să lucreze elevii, angajează, într-o anumită manieră, procesele cognitive, afective și psiho-motorii ale acestora.

Faptul că mijloacele audio-vizuale aduc în atenția elevilor numeroase informații și imagini originale sau reconstituiri despre documente sau vestigii ale trecutului umanității, creează posibilitatea unei îmbogățiri considerabile în sfera reprezentărilor cu conținut istoric, pe care aceștia și le însușesc în cursul anilor de școală¹⁹. Cu ajutorul cuvântului, reprezentările sunt reactualizate în mintea elevilor, pregătindu-se astfel, terenul perceptiv pentru însușirea unor noi cunoștințe.

Forța evocatoare a reprezentărilor audio-vizuale înlesnește, într-un mod considerabil, înțelegerea sensurilor unor noțiuni istorice fundamentale sau complexe, dezvoltă calitativ și cantitativ capacitatea de relaționare a faptelor istorice, pe care elevii le cunosc, ceea ce ajută, la înțelegerea în amănunt, a cauzalității istorice, precum și a succesiunii evenimentelor istorice.

Contextul în care sunt prezentate reprezentările istorice și intervențiile explicative ale profesorului, vin să sugereze elevilor, anumite operații mintale, cum ar fi: descrierea unor conflicte militare, corelarea datelor cu evenimentele, efectuarea unei ordonări cronologice, compararea și interpretarea unor evenimente istorice. În acest fel, jocul de operații de gândire și de imaginație, efectuate pe terenul reprezentărilor furnizate de mijloacele audio-vizuale exercită o influență pozitivă asupra construcțiilor deductive, asupra proceselor de generalizare, care conduc la elaborarea unor noi noțiuni istorice, la formarea unor judecăți de valoare²⁰.

Un mare plus adus de mijloacele audio-vizuale este acela că ele vin în sprijinul folosirii unor metode concrete, active și educative în predarea istoriei. Acestea contribuie, într-un mod semnificativ, la îmbunătățirea formelor de reprezentare și trăire a faptelor istorice. Dispunând de o mare putere de impresionare, limbajul audio-vizual atribuie un conținut afectiv, incomparabil mai bogat, conceptelor istorice, ceea ce crește interesul pentru studierea, de către elevi, a istoriei.

Evenimentul istoric, prin natura sa, se înscrie întotdeauna, în interiorul unor limite bine stabilite de *spațiu* și *timp*. Anumite aspecte sunt legate de perceperea *timpului istoric*, element abstract pentru elevi, dar și a *spațiului* în care s-a petrecut un eveniment istoric. După cum se știe, faptele și evenimentele care compun trecutul istoric sunt ireversibile, ele nu pot fi niciodată reproduse, completate sau trăite în mod direct. Acestea pot fi doar reconstituite, evocate verbal sau prin imagini, fenomen ce poartă denumirea de *substituire a faptelor istorice*²¹. Sub acest aspect, mijloacele audio-vizuale dispun de posibilități superioare oricăror altor mijloace tradiționale de învățământ. Acestea au avantajul că pot să asigure o reprezentare plastică, „intuitivă”, a experiențelor istorice, redând, în mod concret, evenimente care reflectă condițiile de viață foarte diferite de cele din prezent. În general, mesajele audio-vizuale îi ajută pe elevi să se transpună, cu mai multă

---

¹⁹ Teodor Mucica, Minodora Perovici, Ioan Cerghit, *op. cit.*, pp. 100-101.

²⁰ *Ibidem*, p. 102.

²¹ *Ibidem*, p. 103.

uşurinţă, în atmosfera timpului, să perceapă corect succesiunea faptelor istorice, în ambianţa specifică epocii respective²².

Formarea unor reprezentări cât mai clare şi complete despre faptele şi fenomenele istorice, nu se poate realiza fără o corectă plasare a acestora în *spaţiul geografic*, fără legarea acestora de locul concret în care ele s-au desfăşurat. Din acest punct de vedere, spre deosebire de alte mijloace de învăţământ tradiţionale (hărţi murale, atlase istorice, tablouri, ilustraţii etc), mijloacele audio-vizuale oferă condiţii incomparabil mai bune de percepere a timpului istoric, în strânsă legătură cu cunoaşterea spaţiului geografic în care s-au petrecut anumite fapte şi evenimente istorice. Ele oferă posibilităţi sporite de proiecţie a unor hărţi istorice, geografice, politice, economice, culturale etc., a unor scheme, planuri, schiţe, diagrame etc., fie fixe sau animate, care vin în sprijinul unei mai bune înţelegeri a cauzalităţii istorice, a anumitor particularităţi ale faptelor istorice, sesizării transformărilor istorice, a evoluţiei fenomenelor istorice, cum ar fi: modificarea frontierelor anumitor state, în urma încheierii tratatelor de pace sau evoluţia unor conflicte militare²³.

b) Fundamente didactice

Îndeplinirea acelor sarcini specifice istoriei presupune, pe lângă stabilirea obiectivelor, optimizarea conţinutului şi a mijloacelor de învăţământ şi existenţa unei săli specializate, dotată cu mijloace de învăţământ caracteristice predării-învăţării istoriei şi care să asigure un mediu educativ prielnic dezvoltării capacităţilor cognitive, afective şi psiho-motorii ale elevilor²⁴.

Existenţa unui *cabinet de istorie* în fiecare unitate şcolară, poate schimba optica privitoare la procesul de predare-învăţare-evaluare la istorie, asigurând dezvoltarea acelor capacităţi, abilităţi şi competenţe, necesare studiului acestei discipline de către elevi.

Desfăşurarea lecţiilor de istorie în *cabinet* solicită profesorul de istorie la folosirea acelor metode şi mijloace de învăţământ active, stimulând astfel, interesul elevilor pentru cunoaşterea şi înţelegerea fenomenelor istorice. Fiind dotat cu mijloace didactice specifice istoriei, *cabinetul* oferă posibilitatea integrării adecvate a acestora în desfăşurarea procesului de învăţământ. Prin ambianţa specifică în care se derulează activităţile didactice, cabinetul de istorie are o influenţă benefică asupra dezvoltării trăsăturilor morale ale elevilor.

Funcţionalitatea cabinetului este reliefată chiar de dotarea acestuia cu mijloace audio-vizuale, mijloace tehnice audio-vizuale, modele, materiale arheologice, numismatice sau etnografice²⁵.

Un alt element ce compune baza didactică a unei unităţi şcolare este *biblioteca*. Aceasta trebuie să fie amplasată într-un loc vizibil şi accesibil, să fie funcţională şi dotată cu lucrările necesare studiului istoriei. Fiind pusă la dispoziţia elevilor, profesorul va fi cel care va coordona activitatea de informare şi cercetare a elevilor.

---

²² *Ibidem*, pp. 103-104.

²³ *Ibidem*, p. 105.

²⁴ Călin Felezeu, *Metodica predării istoriei*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 1998, p. 139.

²⁵ *Ibidem*.

Colecțiile de material arheologic, numismatic, de documente istorice sau etnografice, realizate cu ajutorul elevilor, aduc un plus de funcționalitate cabinetului de istorie.

Muzeul școlii reprezintă un cadru potrivit pentru desfășurarea unor activități diverse²⁶. Poate fi folosit în cadrul unor lecții ce au ca temă centrală evocarea unor personalități istorice, politice sau culturale.

5. Importanța utilizării mijloacelor audio-vizuale moderne în cadrul lecțiilor de istorie

Începând cu vârsta preadolescenței, se produc perfecționări neîncetate în activitatea creierului, crește numărul fibrelor nervoase, care stabilesc legătura dintre diferiți centri, se dezvoltă procesele intelectuale.

Percepția se bazează pe analiză, pe examinarea amănunțită a fiecărui element dintr-un întreg. Elevul trebuie îndrumat spre o observație dirijată, spre completarea și sesizarea conținutului mesajului audio-vizual²⁷.

Folosirea mijloacelor didactice îl determină pe profesor ca, în afara vocabularului specific noțiunilor și volumului de cunoștințe prevăzute de programele de istorie, să caute să introducă în limbajul elevului, termeni care țin de interpretarea imaginilor proiectate și aparțin unui domeniu mai larg, acela al culturii generale²⁸.

Mijloacele audio-vizuale cuprind o multitudine de reproduceri după opere din toate domeniile artei: arhitectură, pictură, sculptură, ca ilustrare a potențialului cultural al unui popor, într-o anumită perioadă istorică. Valorificarea conținutului mijloacelor audio-vizuale care reproduc opere de artă, stimulează și întrețin acele trăsături estetice și cultivă tehnici de valorificare creatoare a informației cu caracter istoric²⁹. Utilizarea acestor mijloace la clasă, nu se desfășoară după un tipar fix. Ceea ce determină metodologia de folosire este conținutul lecției și conținutul mijlocului audio-vizual.

La ora actuală, *calculatorul* este mijlocul didactic audio-vizual cu cel mai mare impact în sfera sistemului educațional. Apariția lui a impus o nouă viziune pedagogică, ce exprimată prin intermediul sintagmei „informatizarea învățământului”³⁰. În procesul de predare-învățare a istoriei, utilizarea calculatorului este identificată ca tehnologie auxiliară a procesului instructiv-educativ, aspect ce se referă la generalizarea activității cunoscute sub denumirea de *instruire asistată de calculator (I.A.C)*. În această privință și România, prin implementarea noilor *reforme curriculare*, ține pasul cu alte state europene și extra-europene (Germania, Franța, Anglia, Suedia, Finlanda, Danemarca, Statele Unite ale Americii sau Japonia), în privința utilizării *calculatorului* la orele de istorie, prin folosirea unor programe (soft-uri) educaționale, elaborate cu ajutorul și sub îndrumarea Ministerului Educației și Cercetării.

---

²⁶ Alice Ionela Roaită, *Didactica istoriei. Un manual pentru profesorul de istorie*, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Pitești, Editura Paralela 45, 2012, p. 164.

²⁷ Teodor Mucica, Minodora Perovici, Ioan Cerghit, *op. cit.*, p.188.

²⁸ *Ibidem*, p. 191.

²⁹ *Ibidem*, p. 192.

³⁰ Mariana Marinescu, *op. cit.*, p. 57.

Calculatorul oferă și avantajul că pot fi conectate la acesta și alte mijloace tehnice audio-vizuale, cum ar fi: aparatele de proiecție sau diverse mijloace audio și video, conferindu-le acestora valențe suplimentare.

Un alt mijloc de educație este *Internet-ul*. Fiind o bază inepuizabilă de informații³¹ este utilizat, în mod frecvent, la orele de istorie, desfășurate în cadrul laboratoarelor informatizate, în vederea realizării de către elevi a diverselor proiecte, referate sau portofolii. Dintre avantajele utilizării *Internet-ului*, reținem³²: accesul rapid și liber la informație, iar sub aspect formativ este stimulat interesul pentru cunoaștere și formarea deprinderilor elevilor de a-și căuta singuri informațiile dorite: teme, domenii sau concepte-cheie.

Posibilitățile pe care le oferă noile tehnologii, împreună cu avantajele existente în procesul de predare sunt foarte mari. De exemplu, *computerele* și *sistemele multimedia* fac posibilă proiectarea traseelor de educație individuală, pe care fiecare elev le poate parcurge în ritmul său propriu; în același timp, ele mijlocesc și activitatea de organizare a procesului de acumulare a cunoștințelor, eliminând greutatea pe care le întâmpină profesorii la clasele de elevi cu capacități de asimilare diferită. Un reper important de menționat, în viziunea Marianei Marinescu³³, este acela că, dezvoltarea tehnicilor moderne nu diminuează rolul profesorului, ci, dimpotrivă, oferă cadrelor didactice o șansă în plus, pe care trebuie să o exploateze. Este evident faptul că, într-o societate informațională, profesorii nu mai sunt considerați ca fiind singurii depository ai cunoștințelor și informațiilor. Ei devin parteneri asociați ai unui fond colectiv al cunoașterii umane, având menirea de a-i consilia și îndruma pe elevi.

*

* *

Utilizarea mijloacelor didactice în procesul de predare-învățare-evaluare a istoriei este un element fără de care nu se pot atinge obiectivele propuse la debutul activității de instruire a elevilor.

Mijloacele audio-vizuale moderne reprezintă un element de bază în predarea noțiunilor istorice, acestea reprezentând substitute ale realității, care prezintă modalități de percepere superioare față de cele tradiționale, deoarece conțin date, fenomene și informații mai bogate, mai bine selectate și structurate, care pot fi redată în dinamica lor naturală.

În același timp, mijloacele didactice facilitează perceperea unor obiecte și fenomene, care se află departe de mediul în care trăiesc și învață elevii. Ele declanșează interesul elevilor pentru cunoaștere și le polarizează atenția spre ceea ce este important sau esențial, stimulând capacitatea de gândire, înțelegere și investigație și comunicând o cantitate mare de informații, în condiții de mare eficiență.

---

³¹ Irina Maciuc, *Pedagogie II. Repere ale instruirii*, Craiova, Editura Sitech, 2006, p. 148.

³² Mariana Marinescu, *op. cit.*, p. 57.

³³ *Ibidem*, p. 58.